

Barraca de cal Guixa

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Cal Guixa
Alçada: 301

Coordenades:

Latitud: 41.62877
Longitud: 1.87534
UTM Est (X): 406318
UTM Nord (Y): 4609171

Classificació

Número de fitxa 08053 - 392
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Modern Popular
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Coberta enfonsada, conservant-se només l'arrencada de la volta feta amb grans lloses planes.
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A008000360000OK
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 08/04/2017 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada pel damunt d'una cinglera, en terres de cal Guixa. Per accedir-hi cal agafar el camí que va del Gall a cal Guixa. Just abans d'agafar el trencall a mà esquerra que mena directament a la masia, hi ha un gran revolt. Cal pujar-hi pel dret o buscar la vall i anar pujant les diferents feixes fins arribar a el pla per sobre de la cinglera.

Es tracta d'una barraca de planta quadrangular, de petites dimensions, que 2,30 per 2,10 metres de costat, construïda al punt d'inflexió de dues feixes, que conformen la vall. En aquest indret els dos murs de pedra es retroben. La barraca està ubicada just al damunt i els dos murs de pedra seca s'aturen per donar pas a una escala que permet accedir directament a l'interior de la barraca.

La seva originalitat rau en el mur orientat a l'est, format per una sola llosa, plana. Els rocs emprats en la seva construcció són de mida mitjana, més ben desbastada per a realitzar la porta d'entrada, que mesura 0,80 metres d'alçada per 0,60 metres d'amplada. Té una sola llinda i el gruix dels murs és de 0,60 metres, a excepció de l'orientat a l'est. Al mur orientat a l'oest hi ha una obertura quadrada, més semblant a una finestra que no pas a una espitllera.

A l'interior, es conserva en perfecte estat un tinell per sota mateix de la coberta, que ha pràcticament desaparegut però que estava realitzada amb grans lloses de pedra molt plana, disposada en fileres fins a tancar la volta.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 8162.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castells i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de

pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

